

BASÍLICA

SANTA
MARIA
DEL PI

AHIR,
AVUI,
DEMÀ

Num.

817

4
abril
2021

Al·leluia!
El Senyor ha ressuscitat
i ens ha donat l'Esperit Sant.
Al·leluia!

Lluís Ramis, rector

El Dissabte Sant al vespre hem començat a celebrar la resurrecció del Senyor amb la Vetlla Pasqual, l'esdeveniment litúrgic més important de l'any.

Resurrecció de Jesús, Rafael, 1499-1502

Durant cinquanta dies, el temps pasqual, celebrem la presència del Crist ressuscitat entre els seus deixebles, la seva manifestació dinàmica en els signes que es convertiran després de l'Ascensió en la prolongació del seu cos gloriós: la paraula, els sagraments, l'Eucaristia.

Manuscrit francès del salm 149.
 Les paraules "hallelu-Yah" es veuen al costat del rostre de l'home assenyalador.

Aquests cinquanta dies de Pasqua s'han de celebrar amb alegria i exultança com si es tractés d'un sol i únic dia festiu –sobretot els vuit primers dies, el que es coneix com l'octava de Pasqua– com un "gran diumenge". Aquests són els dies més propis per al cant de l'Al·leluia, paraula que ve de l'hebreu "hallelu Yah" i que voldria dir lloeu a Yah(vé), lloeu a Déu, i que és una aclamació litúrgica que ens uneix amb els jueus, amb la generació de Jesús i amb segles i segles de fe cristiana d'Orient i d'Occident. Aquesta breu paraula és com el resum de tota la pregària de lloança que aixequem a Déu tant els creients de l'Antic Testament com els del Nou Testament.

El trobem en els salms i en altres llibres dels dos testaments, sobretot en el llibre de l'Apocalipsi. Encara que el seu origen apunta a la lloança divina com hem dit abans, la paraula s'ha arribat a identificar amb l'alegria. Dir "al·leluia és dir "alegria". En cantar-lo abans de proclamar l'evangeli és una manera de rebre i saludar al Senyor que ens parlarà. Des de fa molts segles no es canta "l'Al·leluia" durant la Quaresma perquè així es torni a cantar, solemnement, en el moment en què es va a proclamar l'evangeli més important de l'any: el de la resurrecció de Crist.

Dos homes amb vestits resplendents, Crist ressuscitat i una de les dones (Lluc 24)

El matí de la Resurrecció, Edward Burne-Jones, 1882.

Crist ressuscitat viu en l'Església, està sempre present en ella. La llum del ciri pasqual és signe visible de la seva presència lluminosa que no té final. Però existeixen altres signes de la seva presència: l'altar, la font baptismal, la creu gloriosa, el llibre de la paraula divina que és com un tabernacle de la seva presència com a Mestre, l'ambó des d'on el Ressuscitat parla sempre explicant les Escriptures. Signe d'aquesta presència és especialment l'assemblea cristiana. Solament en la perspectiva de la Pasqua es realitza la promesa de Jesús: "On n'hi ha dos o més de units en el meu nom, jo soc allí enmig d'ells" (Mt 18,20). Es tracta d'una presència que culmina en l'Eucaristia, on el Ressuscitat convida, parteix el pa, es lliura a si mateix, ofereix el sacrifici pasqual, viu en el cristià i entre els cristians fent de l'Església el seu cos.

I no podem oblidar que la Pasqua és també el temps per excel·lència de l'Esperit Sant: segons Jn 20,19-23 (l'evangeli del segon diumenge de Pasqua) el mateix dia de Pasqua Jesús el va alenar sobre els seus perquè és dia ja de la glorificació de Crist i de la salvació escatològica per a l'Església que neix.

Des d'aquesta perspectiva l'Església llegeix el llibre dels Fets dels Apòstols, que són "l'evangeli" de l'Esperit Sant, durant tot el temps Pasqual. L'Esperit actua ja en els batejats per a completar en la vida, com a expressió de conducte de culte espiritual, tot el que ha rebut en la fe. Aquest és el sentit de la vivència espiritual del temps de Pasqua que tindrà el seu cim el cinquantè dia amb la celebració de la Pentecosta.

La seqüència de Pasqua: *Victimæ paschali laudes*

Victimæ paschali laudes és una de les quatre seqüències que el Missal de Pau VI va mantenir. La litúrgia de ritu llatí ha conservat les seqüències de forma testimonial, ja que la reforma litúrgica del Concili Vaticà II només en va conservar quatre, dues de caràcter obligatori i dues d'ús facultatiu. Les obligatòries són la seqüència *Veni, Sancte Spiritus* per al diumenge de Pentecosta, i *Victimæ paschali laudes*, per al dia i l'octava de Pasqua. Les facultatives són les seqüències *Lauda Sion* per al dia de Corpus i *Stabat Mater* per a la festa de la Mare de Déu dels Dolors, el 15 de setembre

La seqüència *Victimæ paschali*, es podria datar abans de l'any 1048, data aproximada de la mort de Wipo de Burgúndia a qui se li atribueix.

La seqüència *Victimæ paschali laudes* sempre s'ha cantat el mateix dia de l'any litúrgic, això és, el diumenge de Pasqua. El que ha variat al llarg d'aquests segles és l'estructura de la litúrgia de la Paraula dins la Missa, i el lloc dins d'aquesta on es canta la seqüència. Actualment la seqüència de Pasqua es canta just abans de l'Evangelí.

Si consideréssim la primera estrofa com un títol, la seqüència es titularia «Lloances immolades a la Víctima Pasqual». Així doncs, aquest poema de lloança a l'Anyell Pasqual se'ns presenta com una immolació, com un sacrifici. Pròpiament, un sacrifici és una immolació que es fa a la divinitat, però en llatí medieval, aquesta expressió també es feia servir per a designar allò que s'ofereix en una església, així com el prefaci dins de l'Eucaristia amb el que comença la pregària eucarística en la que es renova sacramentalment la immolació del Crist; per això no és estrany que aquest poema ens sigui presentat com una immolació: el Crist ens és presentat com la Víctima Pasqual, l'anyell innocent.

En realitat es tracta de la contemplació del Crist que hi ha en l'Apocalipsi: l'Anyell que *es manté dret, com degollat* (Ap 5:6), l'Anyell que ha estat degollat i *és digne de rebre tot poder, riquesa, saviesa, força, honor, glòria i lloança* (Ap 5:12), el Crist amb la sang del qual *els màrtirs han rentat els seus vestits (...) i els han quedat blancs* (Ap 7:14), gràcies al qual *han vençut l'acusador pel testimoniatge del seu martiri* (Ap 7:14), i que els que el segueixen poden aprendre i cantar *el càntic nou* (Ap 14:1-5). Des del començament de la seva vida pública, Joan ja l'havia assenyalat com l'Anyell de Déu (Jo 1:36). La combinació dels dos textos formen la invitació a la comunió. També nosaltres l'invocuem com a «Anyell de Déu, que lleva el pecat del món» en l'himne del Glòria i durant la fracció del pa. Finalment, també la primera carta de St. Pere ens recorda que *hem estat alliberats de la manera absurda de viure (...), no amb res de corruptible, com la plata o l'or, sinó amb la sang preciosa de Crist, anyell sense tara ni defecte* (1Pe 1:18-19).

Un altre dels aspectes que ens reporta la seqüència és el de la reconciliació: el Crist ha reconciliat els pecadors amb el Pare. El text de la seqüència ens recorda l'inici de la fórmula d'absolució sacramental que es fa ressò de diversos passatges bíblics: *Déu, Pare misericordiós, que per la mort i la resurrecció del seu Fill, ha reconciliat el món amb ell mateix...* (Ef 2:4; Rm 5:11; 2Co 5:18-20; Col 1:20).

Un altre tema que toca el text de la seqüència és el de la victòria de la vida sobre la mort. L'enfrontament del Crist amb la mort ens recorda diversos passatges de St. Pau, com el de Rm 6:9 on ens diu que *la mort ja no té cap domini sobre ell* o la cita d'Os 13:14 que hi ha a 1Co 15:54-55: *Quan aquest cos corruptible s'haurà revestit d'allò que és incorruptible i aquest cos mortal s'haurà revestit d'immortalitat, llavors es complirà allò que diu l'Escriptura: La victòria ha engolit la mort. Oh mort, on és la teva victòria? On és ara, oh mort, el teu fibló?*

Aquesta seqüència ha estat considerada una de les formes de teatre religiós més antigues ja que la seva estructura dialogada entre les Maries i els Àngels és fàcilment teatralitzada en oferir dos rols dramàtics de pregunta i resposta.

— *Digueu-nos, oh Maria,
¿què heu vist en el camí?*
— *La tomba que va obrir
el Crist quan ressorgia,
i el Crist que revivia amb glòria sense fi.*

Aquesta representació anomenada popularment la "*Visitatio sepulchri*" es va estendre per Europa a partir del segle X i fins al dia d'avui, essent-ne un dels màxims exponents la que es celebra a Gandia des de mitjan segle XVI.